

LA FOSCA

Edita: AAF

La Fosca, Palamós

Número 17 - Juny 2011

EDITORIAL

www.amicsfosca.com

Aquest any, com tots sabem, estrenem Ajuntament. És el moment de felicitacions per als que repeteixen, com és el cas de l'alcaldeessa, i de donar la benvinguda als que s'estrenen en el càrrec i l'agraïment pels que deixen el lloc a les noves fornades.

L'Associació ha vist diferents relleus i ha tractat amb diversos alcaldes i regidors i a tots hem exposat els principis i l'esperit de l'Associació. Hem fet seguiment de projectes importats com el passeig, la urbanització de carrers i, alhora, cada any hem exposat els punts que des del nostre punt de vista mereixen més atenció i sempre hem trobat molt bones acollides. Però el dia a dia –i potser la inèrcia– deixa la Fosca amb temes pendents, que es repeteixen i fan evident la manca d'inversió i manteniment: carrers pendents d'urbanitzar, manca d'enllumenat i manca d'espais d'aparcament, al no estar ordenada la circulació per l'obertura de carrers planejats ja fa més de quaranta anys. Sotamardia està pendent d'ordenar, amb deteriorament progressiu de passos entre les roques que permetin gaudir del bany en aquest indret. És una de les poques calanques de la Costa Brava on no és permès fixar les roques per prevenir esllavissades i afavorir el pas a banyistes i pescadors. Un rètol en el punt més degradat no eximeix de prevenir els perills. Un camí de ronda cap al castell, on els efectes de

les nevades de fa dos anys el deixaren parcialment impracticable, palesa una falta de manteniment massa evident.

Ocupació sistemàtica de pinedes mal cuidades cada cap de setmana per fer pícnic amb el perill d'incendi que comporta. I un capítol a part és l'estat de degradació de les restes del castell de Sant Esteve.

Demanem als nous regidors que agafin aquesta part del municipi amb ganes i empena, ja que en el terme no hi ha tants indrets naturals per protegir i la Fosa és un d'ells. No caiguin en el parany de limitar l'atenció en altres aspectes turístics –molt importants– com són els creuers, *tour operators*, etc., deixant de costat l'urbanisme de primera i segona residència que contribueix tot l'any a la vitalitat de Palamós.

Nosaltres únicament desitgem que les coses funcionin i ens preocupem d'evidenciar-ho en cada trobada, a la vegada que organitzem actes conjuntament com la cantada d'havaneres i el concert a la capella. Així ho hem fet i continuarem fent-ho, col·laborant amb l'Ajuntament amb tot el que sigui per la millora de la Fosca. Bon estiu a tothom.

Ramon Bosch

EL CASTELL DE SANT ESTEVE DE LA FOSCA, ORIGEN DE PALAMÓS, PASSA A MANS DE L'AJUNTAMENT

El Punt Comarques Gironines
15 de maig de 2011, pàgina 60

L'Ajuntament preveu assentar pròximament les estructures i fer una actuació arqueològica

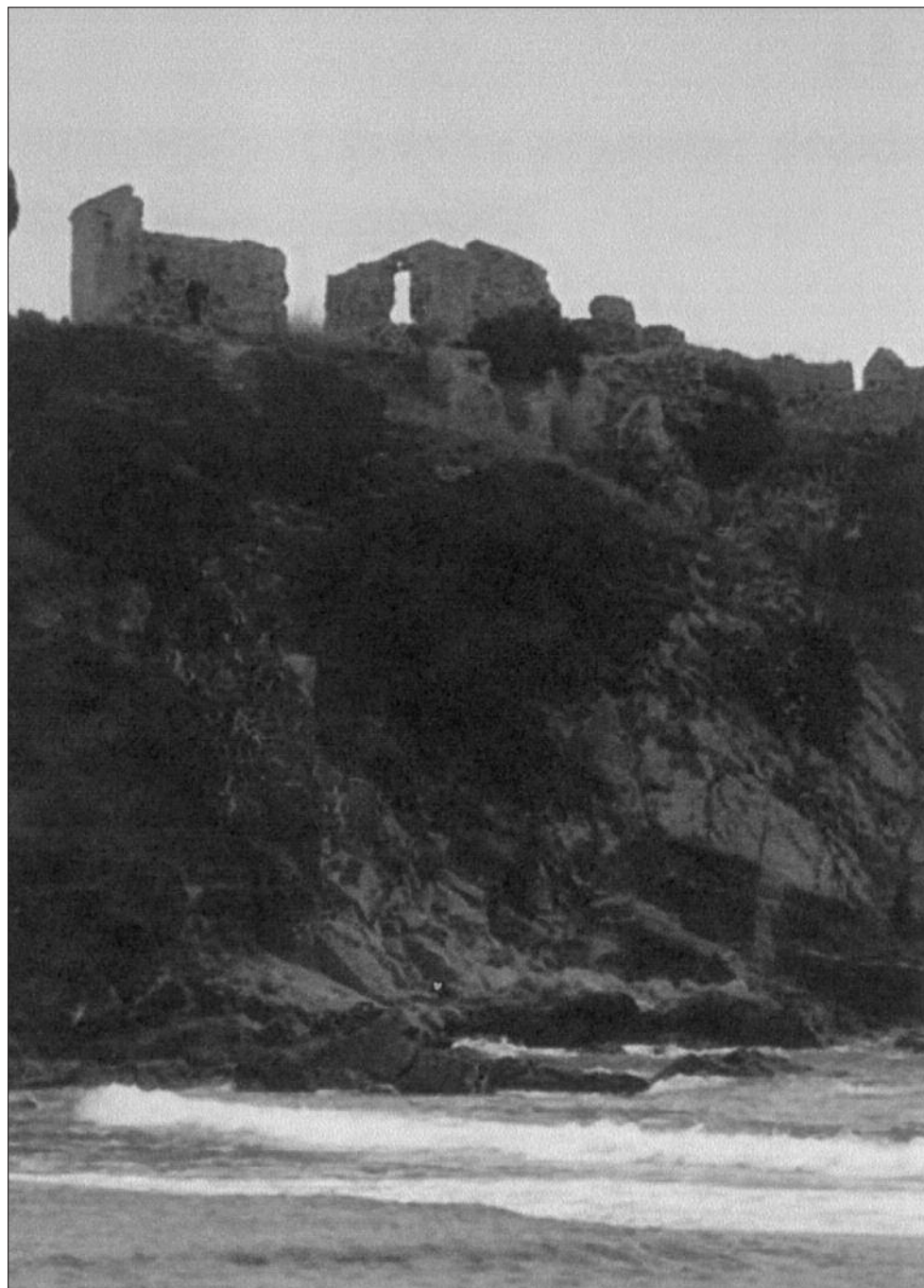
El castell de Sant Esteve de la Fosca, origen de Palamós, ja és municipal. L'Ajuntament té el títol de propietat de la fortificació, després d'haver tramitat els projectes d'urbanització i de reparcel·lació del seu entorn, des del passat 15 de març, avui fa dos mesos. I la seva inscripció al Registre de la Propietat de Palamós es va fer el 12 d'abril.

Segons consta en el registre, la parcel·la municipal on es troba el castell en ruïnes prové del desenvolupament urbanístic del puig de l'entorn, que fa uns 10.000 m² i on es podran fer quatre cases. La finca municipal, que es destina a parc urbà, té una superfície de 2.657,12 m², delimitada pel mar i el camí de ronda.

L'Ajuntament de Palamós ja ha manifestat la seva intenció d'actuar-hi per preservar-lo. Entre les primeres accions hi ha la d'assentar les actuals estructures, ja que algunes estan molt malament. Fa dos anys, l'Ajuntament va tancar amb reixa metàl·lica l'accés al castell per l'estat d'abandonament i de progressiva degradació. Però també fer-hi algunes actuacions arqueològiques. Sembla que la fortificació es va fer sobre un assentament romà, que ja es trobava sobre d'un d'ibèric.

El castell de la Fosca va ser adquirit pel comte rei de Barcelona Pere II el Gran el 12 de juny de 1277 per poder tenir un port militar a la Costa Brava, ubicat a l'actual Planassa. I el 3 de desembre de 1279 es va fer la Carta Poble per facilitar l'assentament d'habitants al nou territori reial. El document també va instaurar el mercat setmanal els dimarts, cosa que encara es manté.

El castell, ja reial, va anar perdent la seva importància com a fortalesa i es va anar degradant. Es va reedificar entre els segles XVI i XVII, encara que ja va funcionar més com un mas que no pas un baluard. Amb el temps, l'edificació va començar a canviar de mans. El mas es va abandonar a la dècada dels seixanta del segle passat. L'any 2000, el castell estava a la venda per 300.000 euros. Però el 2001 l'Ajuntament va aprovar el desenvolupament urbanístic per aconseguir-ne la propietat. Una sentència judicial del 2005 va anul·lar la tramitació i l'Ajuntament va decidir tornar a tramitar-ho cinc anys més tard.

El castell es troba emplaçat en un cap, a l'extrem nord de la platja de la Fosca, a Palamós. Foto: A.V.

PALAMÓS DEIXA D'ABOCAR AIGÜES RESIDUALS AL MAR

Palamós ja no aboca les aigües residuals al mar per l'extrem de l'espigó sud del port Marina Palamós. L'abocament, sempre amb la mesura correctora de filtrar l'aigua per evitar la sortida de sòlids al mar, s'havia fet necessari, amb un termini màxim de vuit setmanes, per poder portar a terme la substitució de la malmesa canonada d'impulsió que passa per sota de la vila. Per fer-ho possible, es va haver d'aturar el servei de l'estació impulsora que hi ha a tocar del port Marina Palamós, cosa que va provocar que les aigües negres, com es feia abans del 1985, quan va entrar en servei la depuradora del Castell, s'aboquessin directament al mar en aquest mateix punt del litoral.

La substitució de la canonada, que fa uns 330 metres, havia estat molt reivindicada per l'Ajuntament arran de les constants fuites, especialment per Sant Joan i la Verge del Carme. "S'ha fet tot com estava previst i funciona", va dir satisfet el regidor de Medi Ambient, Josep Buxeda.

4 de maig de 2011. Foto: Albert Vilar

LECTURA CONTINUADA DEL LLIBRE *MEMÒRIES DE LA FOSCA*

El passat 23 d'abril, diada de Sant Jordi, entre altres actes programats en ocasió del Dia del Llibre, tingué lloc, a la plaça de la Gorga, i organitzada per la biblioteca Lluís Barceló i la Regidoria de Cultura, la lectura continuada del llibre *Memòries de la Fosca*, del nostre col·laborador Albert Segú i Vilahur.

L'acte convocà nombrosos lectors durant tota la jornada, des de les 11 del matí fins a les 7 de la tarda.

L'alcaldesa, M. Teresa Ferrés, en un moment de la lectura

La regidora de Cultura, M. Engràcia Artigas, i l'autor, en un moment de la presentació

ACLUCADA D'ULLS

La remor de les onades ja no es veu ofegada pels crits dels infants. La sorra de la platja recupera terreny, tot i que és conscient que aviat serà el mar qui li robarà, onada a onada. En poc temps, el mar farà desaparèixer l'espai on dansaven les flames dels cremats al so de les havaneres. L'estiu ha arribat a la seva fi. Caldran uns dies per pair el pausat però constant degoteig de porticons tancant-se, de les primeres cases silenciades. El salnitre deixarà d'estar constantment a l'ambient i esperarà, impacient, que els primers temporals li permetin fugir violentament del seu captiveri. Els colors comencen a canviar i la roca fosca, òrfena de nens al seu voltant, recupera la seva enigmàtica solitud. Els carrers, cada cop més buits, conviden als primers passejos d'hora baixa. Són els dies de sentiment de buidor, de silencis esperats però que han arribat de sobte. És el moment de permetre que la vida interior guanyi espai i que la tranquil·litat inquietant de la fosca Fosca, ens permeti gaudir-la, no com un espai lúdic, sinó terapèutic.

Ara les estades seran furtives, de caps de setmana, de moments de recolliment al voltant de l'olor de llenya cremant a les poques xemeneies que denoten vida inte-

rior. Els dies perden les seves tonalitats brillants, per donar pas al torrat vermellós de la fi d'un cicle estacional. Ara els estels han passat a ser mers records de promeses d'amor etern d'adolescents. Els dies es fan curts i són els pocs, molt pocs llums oberts, els que conviden als seus visitants a un caminar més tranquil, a un passar menys fugaç.

Les ombres dels arbres comencen a dansar empenyes per vents que semblen més forts que mai. Al Capgròs hi fa fresca, però s'hi respira, s'hi troba allò que, sense saber què era, hi hem anat a buscar. Una vista neta, una mirada clara a un horitzó que ens deixa tocar l'infinit tacat per les formigues.

La Fosca acluca els ulls a l'estiu i els obre a d'altres experiències, diferents, però noves i altament gratificants. Com una albada que porta una nova llum, però amb una lluna que es resisteix a marxar i es manté com els records de l'estiu viscut que han fugit sense que un se n'hagi adonat.

De baixada del Capgròs, la penombra ens recorda que el dia és cada cop més curt i els fanals de l'Àncora ens fan marxar la ment al darrer sopar de l'Associació.

No només és un gran final de festa, sinó la prova que la música fa compassar qualsevol edat i deixa que l'amistat i els balls desenfadats apropin qualsevol extrem.

El temps passa i sense un adonar-se, la roba, com els fulls del calendari, va desapareixent. Els dies d'abric s'han esvaït i el forçat, però valorat recolliment, es dilueix al primer degoteig de major activitat. Cada cop som més els que ens apleguem els caps de setmana a les passejades de cap vespre pel passeig. El mar deixa guanyar terreny a la sorra que, de mica en mica, es veu ocupada per furtius desitjosos de platja.

Els porticons tancats es tornen a obrir. De camí a Castell hem d'esquivar les primeres bicicletes i els càmpings, amb presses, adequen els espais als primers visitants.

El caminar deixa de ser pausat. La vida interior ens empeny i ens omple de ganes de viure i gaudir del retorn de la llum, de la pausa del mar i de les amistats fermes, però marcades per l'estacionalitat.

Sembla que amb una mera d'aclucada d'ulls, el cicle torni a començar, o potser, senzillament, es tanqui.

Un cop més l'estiu toca la porta de la Fosca.

Carles Ribas i Gironès

Estem parlant dels anys 50. Palamós, a poc a poc, s'havia anat refent dels estralls produïts per la Guerra Civil. L'Estat espanyol, com a conseqüència de la guerra freda, tenia ja una vaga presència a l'estranger i va adonar-se que el turisme podria ser ben promocionat, un element que trauria el país de l'ostracisme al qual la situació política l'havia portat. D'altra banda, produiria, amb una mica de sort, un important raig de divises. I amb l'obertura de fronteres i aprofitant la prosperitat de la majoria de països europeus, va decidir-se a rebre a tothom, i amb l'eslògan "Spain is different" s'inicià la invasió massiva de visitants d'arreu d'Europa amb el reclam del sol, les platges, la sangria i el folklore, tot ben arbitrat per un règim que tenia les activitats públiques controlades. Aparagué arreu del país un tipus de comerç derivat de les circumstàncies: "les botigues de souvenirs". Al costat d'alguna ceràmica local, els aparadors s'ompliren de "manolas, banderillas, monteras, castañuelas, estoques, panderetas, guitarras" i navalles d'Albacete de totes mides, aptes més que per als turistes, per als *Siete niños de Écija* o qualsevol altre bandoler de la sierra Morena. Altres botigues oferien cartells de toros de la Monumental o la Maestranza que permetien al comprador alternar amb el Cordobés o El Litri imprimint el seu nom (*votre nom ici, your name here, deine name hier*) en un espai en blanc que oferia el cartell per aquest fi. Aquests establiments sorgiren com a bolets i a totes les localitats costeres del país va arribar un moment en què era més fàcil comprar una guitarra que adquirir un rem per a una piragua. Recordem, d'altra banda, els noms d'alguns càmpings de l'època: La Pandereta, Castañuela, Cantaor, La Corrida, etc., i els dancings: El Paio, El Torito, El Ruedo, entre d'altres i les actuacions de: Carmen de Córdoba, El niño de Jaén, El embrujo de Sevilla, El trio de Ronda, etc.

A Palamós, com no podia ser d'altra manera, aquest fenomen turisticopromocional es manifesta també, però amb més discreció, perquè la localitat ja tenia una experiència i uns antecedents importants en el fet d'acollir visitants i turisme de qualitat. Malgrat tot, el *Typical Spanish* també s'hi establí: El Savoi, La Marinada, L'Arbreda, etc., acolliren *cantaors* i *bailao-*

SPAIN IS DIFFERENT

ras una bona quantitat d'estius, durant els quals aparegué l'establiment del *tablao flamenco* més emblemàtic d'aquella època La Pañoleta, situada en el que aleshores era la carretefa de Far i ara és –em sembla– el carrer de l'Ametlla de Mar.

La Pañoleta va ser una creació de l'Albert Puig –dels Puig de Castell– i la Pastora Imperio que havia sigut una estrella important en el seu temps i que havia estat casada amb el torero Rafael Gómez "el Gallo". A La Pañoleta s'hi presentà La Chunga una gitanota de 15 o 16 anys, parenta, segons deien, de Carmen Amaya, una ballarina que en aquells anys feia furor als Estats Units. La Chunga s'havia criat a Barcelona i va ser descoberta al Somorrostro, uns deien que per Sebastià Gasch i altres pel pintor Rebés. De fet, va ser a La Pañoleta on es va donar a conèixer al públic. Era una noieta que ballava els aires flamencs amb una extraordinària gràcia i un temperament fantàstic. Ballava sempre amb els peus descalços i això li va donar encara més popularitat.

Realment, aquella temporada, La Pañoleta estava plena de gom a gom. Poc temps després, La Chunga es va fer famosa i el local es convertí en un restaurant bastant acceptable que es deia La Cuineta, avui també desaparegut.

I ara ve la relació de tot això amb la Fosca. A la nostra platja, el *flamenco* el coneixíem de tant en tant. Al bar Pujol, s'hi presentava alguna atracció que tenia com a plat fort l'actuació d'una parella de ball andalús. També a l'hora del bany venia tot sovint una camioneta que, amb altaveus exagerats, anunciava en diversos idiomes les *corrides de toros* de Girona, Tossa o Sant Feliu.

La Chunga, el temps que va actuar a La Pañoleta, es va hostatjar a l'Hostal Mar-verd –actual Hostal la Fosca– que aleshores estava regentat per les germanes Dalmau. Allí hi feia els àpats, però com que en aquells anys l'hostal tenia molt poques habitacions, anava a dormir, amb els "palmeros" i els guitarristes que l'acompanyaven en l'espectacle, al xalet que els Dalmau tenien llogat com a annex, situat a la cruïlla de l'actual carrer Josep Pla amb el camí vell de la Fosca, pujant a mà esquerra.

La Chunga a la platja de la Fosca. Estiu 1958

La convivència de La Chunga al barri de baix de la Fosca va ser suficientment integradora perquè una tarda de finals d'estiu, al menjador de l'hostal, ens fes una actuació exclusiva per als veïns del barri. I vet aquí com aquest racó de la Fosca es va convertir –per unes hores– en una sucursal del Sacromonte amb una sessió de flamenc del més depurat estil.

(He respectat els castellanismes, quan han aparegut, per no suscitar problemes als amables lectors).

Albert Segú i Vilahur

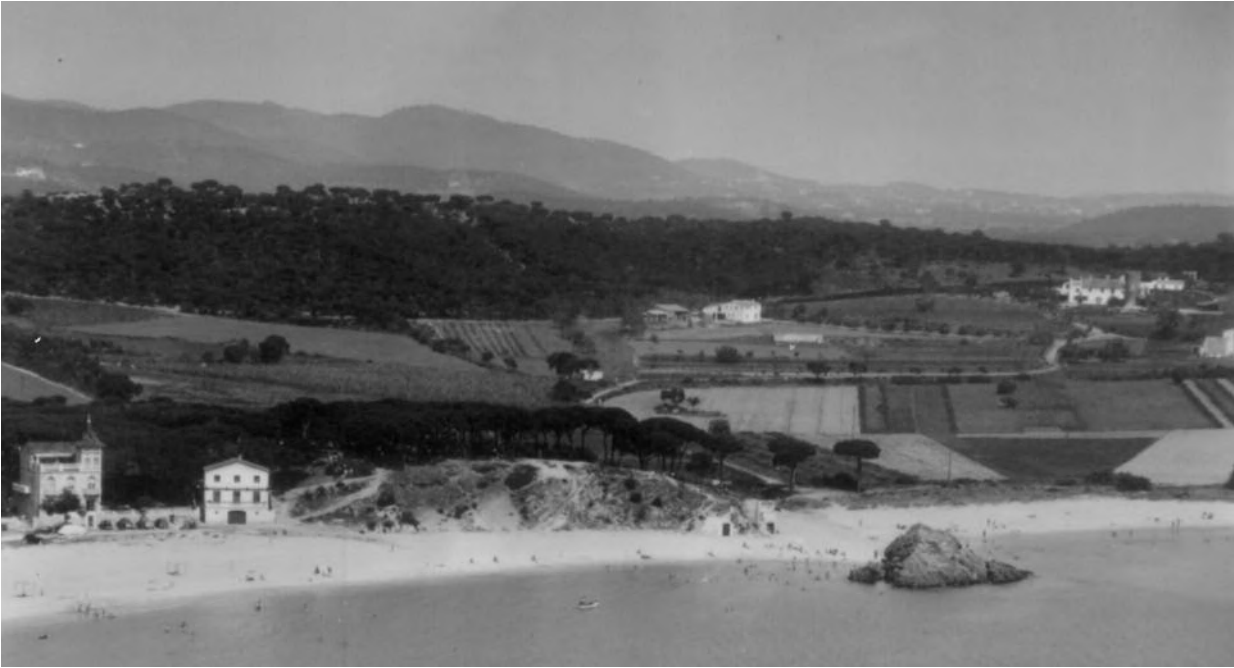
Notes extretes del llibre del palamosí Sr. Santiago Bañeras i Goday *Homes i fets de Palamós*. Edicions Baix Empordà, setembre 1990

LA LLOSA

La llosa, aquest bau –roca submergida unes poques brases sota la superfície– situat a poca distància de l'extrem de l'escullera, va ser causa, al llarg dels anys, de molts naufragis. El darrer que s'hi produí va ser el del vapor francès *Cheliff*, el 15 d'abril de 1886. No cal dir que aquelles desgràcies eren inevitables. Allà no hi havia cap avís. No va ser fins al 14 de novembre de 1900 que s'hi col·locà una boia amb una campana. Molt posteriorment, s'instal·là un llum per senyalitzar-ho.

EL CAMPANAR

El primer campanar de l'església de Santa Maria de Palamós fou enderrocat, en part, l'any 1931. Segons conta el Sr. Alexandre Vila, mestre d'obres, el pressupost de la renovació era de 15.000 ptes, però se'n pagaren només 13.000, perquè no es completà la part ornamental com estava prevista. Les fotografies d'abans d'aquell any ens mostren que si la finalitat era fer-lo més airós, el resultat fou tot un èxit.

La Fosca a finals de 1940

EL FAR

El far de Palamós fou construït el 1863. Des del seu inici fins al 1919, el seu llum era alimentat per petroli, era la seva característica el color vermell sempre fix. Des d'aquesta data ençà, el seu funcionament va ser elèctric i la seva característica són els grups de quatre esclats seguits alternats amb ocultacions cada vint segons.

VAIXELLS REFUGIATS

Durant la I Guerra Europea, els submarins alemanys operaven intensament en les nostres mars i el port de Palamós va ser, en ocasions, refugi dels vaixells que fugien d'ells. Pel juliol de 1916, el vaixell italià *Alermo*, que venia carregat amb suro, va estar a punt d'embarrancar a la Fosca –creient que era al port– quan els estiuejants del jeroglífic estaven banyant-se.

TELÈFONS D'INTERÈS:

Ambulàncies: 972 600 600

Bombers 085

Creu Roja 972 602 211

Guàrdia Civil 972 314 187

Mossos d'Esquadra 972 319 207

URGÈNCIES 088

Polícia Local 972 602 077

URGÈNCIES 092

Sarfa 972 600 250

Taxis 972 315 025

. 972 314 717

Salvament marítim 972 600 711

URGÈNCIES 900 202 202

Farmàcies:

Àlvarez: c/ Xaloc, 25 972 315 831

Baviera: c/ Major, 1 972 314 170

Clarés: Av. President Macià, 62 . 972 314 841

Massaneda: Av. de la Llibertat, 75 . 972 314 587

Matamala: c/ Major, 39 972 314 123

Ambulatori S.S. (CAP) 972 600 616

Hospital Comarcal de Palamós . . 972 600 160

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA FOSCA (AAF)

JUNTA DIRECTIVA

President: *Ramon Bosch*

Vicepresidents: *Àngel Hortet*

Jordi Palacín

Secretari: *Carles Ribas*

Tresorer: *José Miguel Contreras*

Vocals: *Jordi Arau*

Marta Boixeda

Laura Òdena

Josep M. Pereda

Francesc Segú

HOSTAL LA FOSCA

PIZZERIA - RESTAURANT

Jesús & Jordi al seu servei

OBERT TOT L'ANY

Passeig de la Fosca, 24

Tel. 972 60 10 71 – 17230 PALAMÓS

RESTAURANT

carrer Josep Pla, s/n - 17230 PALAMÓS - LA FOSCA

Telèfon 972 314 858 / 315 486 - Fax 972 602 470

GISGRAF

disseny gràfic

impremta - digital - offset

Av. Josep Irla, 34-36, local 5 - 17100 LA BISBAL D'EMPORDÀ (Girona)

Tel. 972 64 64 59 - Fax 972 64 44 55 - gisgraf@gisgraf.com

ACTES SOCIALS ORGANITZATS PER L'AAF PER AQUEST ESTIU

XX CANTADA D'HAVANERES

Dissabte dia 6 d'agost a les 22.30 hores

a la platja de la Fosca tindrà lloc l'annual cantada d'havaneres a càrrec del grup **Terra Endins**

XVI CONCERT DE MÚSICA A LA CAPELLA DE LA FOSCA

12 d'agost a les 22.30 hores

SBB JAZZ ORQUESTRA

MEETS THE BEATLES

XIII SOPAR DE GERMANOR

Dijous dia 25 d'agost a les 21.00 hores. Hotel Àncora de la Fosca

Tindrà lloc el sopar d'estiu amb un magnífic Menú i... ball per després. Podeu reservar taula directament a l'Hotel Àncora. Com sempre, una quantitat del cost del sopar anirà destinada a una ONG de Palamós.

RESTAURANT

Can Sidro

Paratge Roca d'agria, 5 - 17230 VALL-LLÒBREGA

Telèfon 972 31 76 53

BOTIGA i SALA D'ART

Edelmira

TALLER D'ARTS APLICADES

Edel'Art

CREACIONS

C/ Dídac Garrell i Tauler, 18

Tel. / Fax 972 314 138

17230 PALAMÓS

(Costa Brava)

MAGATZEMS

Carmen

Ctra. Palamós a Platja d'Aro, 112

Tel. 972 651 445

17252 SANT ANTONI DE CALONGE

(Costa Brava)

MOBLES DE JARDÍ

ANNA

Ctra. Palamós a Platja d'Aro, 112

Tel. 972 651 507

17252 SANT ANTONI DE CALONGE

(Costa Brava)

la barberia

dona - home

C/ Cervantes, 8 - 17230 PALAMÓS - Tel. 972 31 93 99

RESTAURANT BAR

LA FOSCA, 19. 17230 palamós. GIRONA

TELS: 972 31 54 31. 972 31 88 78

Diputació de Girona

AJUNTAMENT DE PALAMÓS